

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODDELEK

SKLEP

Pritožbi št. 34694/19 in 38043/19
A. U. in drugi proti Sloveniji
in J. M. proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (prvi oddelek) je 1. februarja 2022 kot senat v sestavi:

Krzysztof Wojtyczek, *predsednik*,
Erik Wennerström,
Joanis Ktistakis, *sodnika*,

in Liv Tigerstedt, *namestnica sodnega tajnika oddelka*,
ob upoštevanju:

pritožb št. 34694/19 in št. 38043/19 proti Republiki Sloveniji, ki sta ju na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču vložila pritožnika, navedena v priloženi preglednici (v nadaljnjem besedilu: pritožnika);

sklepa, da se slovenska vlada (v nadaljnjem besedilu: vlada), ki jo zastopa višja državna odvetnica N. Pintar Gosenca, obvesti o pritožbi na podlagi 8. člena, obravnavano posamično in v povezavi s 14. členoma in 1. členom Protokola št. 12 (obe pritožbi), in o pritožbi na podlagi 5. člena Protokola št. 7 (pritožba št. 34694/19), ter sklepa, da se preostale pritožbe razglasijo za nedopustne;

sklepa o nerazkrivanju imen pritožnikov;

odločitve poljske vlade, da ne bo uveljavljala svoje pravice, da sodeluje v postopku (prvi odstavek 36. člena konvencije);

stališč strank;

po razpravi sklenilo:

PREDMET ZADEVE

I. PRITOŽBA ŠT. 34694/19

1. Prvi pritožnik A. U. je oče štirih otrok (drugi pritožnik je rojen leta 2005, tretji pritožnik je rojen leta 2007, četrti in peti pritožnik pa sta rojena

leta 2009), njihova mati pa je X. Po koncu razmerja med prvim pritožnikom in X leta 2016 je okrožno sodišče po obravnavi otroke dodelilo v varstvo in vzgojo X. Prvemu pritožniku je bil omogočen stik vsak drugi teden in polovico počitnic, poleg tega je moral plačevati preživnino. Sodišče je ugotovilo, da pogoji za skupno varstvo in vzgojo v skladu z nacionalno zakonodajo niso bili izpolnjeni, ker starši glede tega niso dosegli dogovora. Poleg tega se je sklicevalo na poročilo socialnih služb, ki so navedle, da sta oba starša sposobna skrbeti za otroke, vendar je X bolj dejavna pri organizaciji vsakodnevnih opravil, kot sta usklajevanje komunikacije glede stikov in nakupovanje potrebščin za otroke. Socialne službe so menile, da se primarno varstvo in vzgoja dodeli X, če dogovor ne bi bil dosežen. Prvi pritožnik poročilu socialnih služb ni ugovarjal in ni zahteval, naj se imenuje izvedenec, ki bi podal mnenje o tem, kakšna ureditev bi bila v največjo korist otrok.

2. Pritožbeno sodišče je potrdilo odločitev okrožnega sodišča in med drugim ugotovilo, da bi bilo za otroke najboljše, če bi starša privolila v sporazum glede skupnega varstva in vzgoje, vendar tak dogovor ni bil dosežen. Ugotovilo je tudi, da prvi pritožnik ni ugovarjal poročilu socialnih služb. Vrhovno sodišče je zavrnilo pritožnikov predlog za dopustitev revizije.

3. Prvi pritožnik je zato vložil ustavno pritožbo in pobudo za oceno ustavnosti zakonskih določb, v skladu s katerimi je varstvo in vzgoja otrok dodeljena enemu od staršev, če ne skleneta dogovora o skupnem varstvu in vzgoji. Ustavno sodišče je 17. januarja 2019 zavrnilo pobudo in odločilo, da pritožnikove ustavne pritožbe ne sprejme v obravnavo. Sodišče je med drugim presodilo tudi, da pobuda ni načela nobenega pomembnega vprašanja, saj je bila medtem izpodbijana zakonodaja že spremenjena tako, da sodišča staršem lahko dodelijo skupno varstvo in vzgojo, tudi če prej ni bil sklenjen dogovor. Eden od sodnikov je podal odklonilno ločeno mnenje, predvsem glede nezdržljivosti izpodbijane zakonodaje z ustavo in glede vprašanja učinka, ki ga bodo imele spremembe zakonodaje na položaj prvega pritožnika.

II. PRITOŽBA ŠT. 38043/19

4. Pritožnik J. M. je oče dveh otrok, ki sta rojena leta 2008 oziroma 2010, njuna mati pa je Y. Po razhodu leta 2012 sta pritožnik in Y dosegla sodno poravnavo, v skladu s katero sta bila otroka dodeljena v varstvo in vzgojo Y, pritožnik pa mora plačevati preživnino in ima reden stik z otrokoma. Pozneje je po več spremembah tožbe pred sodiščem pritožnik zaprosil za skupno varstvo in vzgojo otrok. Po več obravnavah, na katerih so pričali stranke in imenovani izvedenec, je okrožno sodišče odločilo, da se starša, ki je nasprotoval skupnemu varstvu in vzgoji, v to ne sme prisiliti s sodbo. Ugotovilo je tudi, da sta imela pritožnik in Y težave pri komuniciranju, kar so potrdili tudi socialne službe in izvedenec, ki ga je imenovalo sodišče, ter

da je bila glede varstva in vzgoje otrok že dosežena veljavna poravnava. Z isto sobo je sodišče pravico pritožnika do stika z otroki podaljšalo na petnajst zaporednih dni vsak mesec in polovico šolskih počitnic.

5. Pritožbeno sodišče je potrdilo zgornje ugotovitve in menilo, da skupno varstvo in vzgoja otrok glede na ugotovljene konfliktno odnose med staršema ne bi bilo v največjo korist otrok.

6. Vrhovno sodišče je zavrnilo pritožnikovo prošnjo za pritožbo. Sodišče je 17. januarja 2019 zavrnilo tudi njegovo ustavno pritožbo in pobudo za oceno ustavnosti, podobno tisti, ki jo je vložil prvi pritožnik A. U. Dva ustavna sodnika sta podala odklonilni ločeni mnenji, podobni tistemu iz zadeve pritožnika A. U. (glej 3 odstavek zgoraj).

III. PRITOŽBE

7. V obeh primerih pritožnika trdita, da so z nezmožnostjo enega od staršev, da pridobi skupno varstvo in vzgojo otrok brez privolitve drugega starša, kršene njune pravice iz 8. člena konvencije. Na podlagi 8. člena skupaj s 14. členom in 1. členom Protokola št. 12 sta se očeta pritožila, da gre pri dodelitvi varstva in vzgoje izključno materam, kar naj bi bila splošna praksa v primerih, kot sta njuna, za diskriminacijo nacionalnih sodišč na podlagi spola. S tem v zvezi se prvi pritožnik sklicuje tudi na 5. člen Protokola št. 7.

ZDRUŽITEV PRITOŽB

8. Ob upoštevanju podobne vsebine pritožb se Sodišču zdi primerno, da ju prouči skupaj v eni odločbi.

PRESOJA SODIŠČA

9. Splošna načela glede postopka za dodeljevanje otrok v varstvo in vzgojo so opisana v zadevi *Širvinskas proti Litvi*, št. 21243/17, 92.–97. odstavek, z dne 23. julija 2019, in zadevi *Petrov in X proti Rusiji*, št. 23608/16, 98.–102. odstavek in 106, z dne 23. oktobra 2018. Glede načel v zvezi z diskriminacijo na podlagi spola glej zadevo *Petrov in X*, glej 124. in 125. odstavek zgoraj, ter glede dokazov posredne diskriminacije glej *D. H. in drugi proti Češki republiki*, št. 57325/00, 184., 186.–189. odstavek, ESČP 2007-IV.

10. Sodišče je presodilo, da je prvi pritožnik A. U. upravičen zastopati svoje otroke (glej zadevo *Scozzari in Giunta proti Italiji* [GC], št. 39221/98 in 41963/98, 138. odstavek, ESČP 2000-VIII, in prim. *Eberhard in M. proti Sloveniji*, št. 8673/05 in 9733/05, 89. odstavek, 1. december 2009). Sodišču se ne zdi potrebno, da bi proučilo preostale ugovore vlade, saj sta pritožbi v vsakem primeru nedopustni iz naslednjih razlogov.

11. Glede zakonitosti in legitimnega cilja izpodbijanih odločb se ne poraja nikakršen dvom. Stranke so se strinjale, da bi bilo skupno varstvo in vzgojo v skladu s takrat veljavno zakonodajo lahko dodeljeno le, če bi se o tem strinjali obe stranki. Ob upoštevanju polja proste presoje, ki ga imajo državni organi na tem področju, to samo po sebi ni neskladno z zahtevami iz 8. člena (prim. *Petrov in X*, glej zgoraj, 105. odstavek). Poleg tega je ugotovilo, da so v zadevnih primerih matere nasprotovale skupnemu varstvu in vzgoji, zato je morale sodišče dodeliti varstvo in vzgojo izključno enemu od staršev. V zadevi prvega pritožnika A. U. so sodišča v korist X odločila na podlagi poročila socialnih služb, ki ga prvi pritožnik ni izpodbijal. Pritožnik J. M. na koncu ni zahteval, da se otroke dodeli v varstvo in vzgojo samo njemu, skupno varstvo in vzgoja pa ni bilo mogoče, kot je bilo navedeno zgoraj. Obveljala je torej poravnava, v skladu s katero ima varstvo in vzgojo izključno Y. Nič ne kaže na to, da ugotovitve domačih sodišč v skladu z njihovimi pristojnostmi niso bile v največji koristi otrok ter da so bile neprimerne in bi tako presegale široko polje proste presoje, ki ga imajo nacionalni organi na tem področju. Sodišče ugotavlja tudi, da se glede poštenosti in procesa odločanja ne poraja nikakršen dvom.

12. Poleg tega lahko očeta pritožnika z otroki preživita polovico časa, njune pravice do stikov pa so enake kot tiste, ki jih uživata materi otrok. Očeta pritožnika sta ohranila starševske pravice in se lahko obrneta na nacionalna sodišča, če menita, da določena odločitev skrbnic, ki zadeva pomembno vprašanje, ni v največji koristi otrok. Pritožnika tudi nista dokazala, kako dejstvo, da je bilo varstvo in vzgoja otrok dodeljeno izključno materama, vpliva na njun položaj, razen glede plačevanja preživnine v primeru prvega pritožnika, kar pa ni predmet zadevnih pritožb.

13. Iz tega izhaja, da so zgornje pritožbe nedopustne v skladu s točko a tretjega odstavka 35. člena konvencije kot očitno neutemeljene in jih je treba zavrniti v skladu s četrtem odstavkom 35. člena.

14. V zvezi s pritožbama očetov pritožnikov glede diskriminacije (8. člen v zvezi s 14. členom, 1. členom Protokola št. 12 in 5. členom Protokola št. 7) Sodišče ugotavlja, da pri dodelitvi varstva in vzgoje otrok ni prišlo do neenake obravnave pritožnikov v njihovi vlogi očetov. Skupnemu varstvu in vzgoji otrok lahko nasprotuje kateri koli od staršev, poleg tega niti zakonodaja niti odločitve nacionalnih sodišč v zadevnih primerih pri dodeljevanju otrok v varstvo in vzgojo ne izkazujejo večje naklonjenosti materam na podlagi njihovega spola ali povezanih okoliščin (prim. zadevo *Buchs proti Švici*, št. 9929/12, 71.–73. odstavek, 27. maj 2014, v nasprotju z zadevo *Zaunegger proti Nemčiji*, št. 22028/04, 46.–48. odstavek, 3. december 2009). Poleg tega statistična analiza, ki jo je pripravil prvi pritožnik, A. U., in ki domnevno prikazuje, da je varstvo in vzgoja v 90 odstotkih podeljeno materam, ni dovolj zanesljiva, da bi se lahko uporabljala kot dokaz *prima facie* posredne diskriminacije. Po drugi strani pa nihče ne oporeka dejstvu, da je odstotek žensk z izključnim varstvom in vzgojo nad otroki statistično višji

od odstotka moških z izključnim varstvom in vzgojo. Vendar pa pred Sodiščem ni bilo predstavljenih nobenih dokazov, na podlagi katerih bi lahko zaključili, da je to v nasprotju s pravicami pritožnikov iz 14. člena. V zadevnih primerih so bile izpodbijane odločitve podprte z dovolj razlogi kot objektivna in razumna utemeljitev dodelitve izključnega varstva in vzgoje X in Y.

15. Iz tega izhaja, da so te pritožbe nedopustne v skladu s točko a tretjega odstavka 35. člena konvencije kot očitno neutemeljene in jih je treba zavrnilo v skladu s četrnim odstavkom 35. člena.

Iz teh razlogov Sodišče soglasno

odloči, da pritožbi združi;

razglaša, da sta pritožbi nesprejemljivi.

Sestavljeno v angleškem jeziku in poslano v pisni obliki
24. februarja 2022.

Liv Tigerstedt
namestnik sodnega tajnika

Krzysztof Wojtyczek
predsednik

DODATEK

Št.	Pritožba št.	Vložena	Pritožnik Državna pripadnost	Ki jo zastopa
1.	34694/19	26/06/2019	A. U. slovensko K. U. slovensko V. U. slovensko H. U. slovensko N. U. slovensko	Miha ŠERCER Ljubljana
2.	38043/19	10. 7. 2019	J. M. poljsko	Rok RAKUN Ljubljana